

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14 и 10/15), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА МЕДИЦИНСКОТО ЗГРИЖУВАЊЕ ПРИ ХРОНИЧЕН ПАНКРЕАТИТИС

Член 1

Со ова упатство се утврдува медицинското згрижување при хроничен панкреатитис.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при хроничен панкреатитис е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при хроничен панкреатитис по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на ова упатство престанува да важи Упатството за практикување на медицина заснована на докази при хроничен панкреатитис („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/14).

Член 5

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2433/1
27 февруари 2015 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

ХРОНИЧЕН ПАНКРЕАТИТИС

МЗД Упатство

25.04.2013•последна промена 25.4.2013

Pauli Puolakainen

- Основни податоци
- Етиологија
- Симптоми
- Дијагноза
- Конзервативен третман
- Индикации за консултација со специјалист

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Прекин на конзумирање на алкохол пред да се развие болеста.
- Имајте во предвид хроничен панкреатитис како причина за рекурентна горноабдоминална болка, загуба на телесната тежина и пролив.
- Откријте дијабетес во рана фаза кај пациенти со хроничен панкреатитис. Внимавајте да не индуцирате хипогликемија кај пациентите на инсулин.
- Хроничниот панкреатитис е асоциран со зголемен ризик за панкреатичен карцином.

ЕТИОЛОГИЈА

- Рекурентен акутен панкреатитис може да води до хроничен панкреатитис.
- Алкохолот е причински фактор во 90% од случаите.
 - Со мали исклучоци пациентот е тежок пијач ако конзумирал 150-175 g чист алкохол дневно во текот на 10-15 години пред почетокот на болеста.
- Холелитијаза.
- Метаболички нарушувања (хипертриглицеридемија, хиперпаратиреоидизам).
- Херeditарен хроничен панкреатитис (херeditарна панкреатична калцификација).
- Автоимун панкреатитис е асоциран со примарен склерозантен холангитис, примарна билијарна цироза и со Sjogren-ов синдром.

СИМПТОМИ

- Горноабдоминална болка која ирадира во грбот, можно и мачнина и повраќање, загуба на телесната тежина, пожолтување.
- Болката е причинета од зголемен дуктален притисок и од невритис.
- По приближно 8 години 50% од пациентите развиваат ендокрина или егзокрина панкреасна инсуфициенција, манифестирана со стеатореја, загуба на телесната тежина и дијабетес.

ДИЈАГНОЗА

Испитувања во примарната здравствена заштита

- Амилазата во плазма/урина, трипсиноген-2 во урината, леукоцитите во крвта и С-реактивниот протеин можат да бидат покачени за време на епизодите на болка.
- Серумската концентрација на алкалната фосфатаза, ALT и билирубинот се покачени кај билијарна опструкција.

- Треба да се одреди шеќер во крвта на гладно за детекција на дијабетес.
- СА 19-9 антиген како диференцијално дијагностички тест.
- Одредување на фекална еластаза-1 е најлесната инвестигација при сомение за хроничен панкреатитис.
- За тестови на егзокрина панкреасна функција види панкреатична инсуфициенција.
- Ултрасонографија за откривање на калцификати во панкреасот и оценка на состојбата на панкреатичниот канал.

КОНЗЕРВАТИВЕН ТРЕТМАН

- Пациентот мора веднаш и потполно да го остави алкохолот.
- Третман на дијабетесот.
 - Често се доволни мали дози инсулин (тенденција за лесен развој на хипогликемија).
- Мали по количина оброци се од корист во случаи на болка и стеатореја. Исхраната треба да биде сиромашна со масти без диетални влакна. Може да се користи масло од триглицеридиди со среден синџир. Ензимски надомест е индициран ако 24-часовната фекална екскреција на маст е >15 g. Ефектот на ензимскиот надомест врз болката не е докажан (ннд-**D**).
- Соодветни аналгетици
- Акутна епизода кај хроничен панкреатитис.
 - Третирајте примарно како лесен акутен панкреатитис, (види акутен панкреатитис).
 - Конзервативен третман, доволно рехидрација.
 - Аналгетици.
- Рекутентна силна болка и компликации, како псевдоцисти, се индикација за ендоскопски или за хируршки третман кај хроничниот панкреатитис.

ИНДИКАЦИИ ЗА КОНСУЛТАЦИЈА СО СПЕЦИЈАЛИСТ

- Дијагнозата на хроничен панкреатитис се базира на имиџинг (СТ, MRCP, ERCP, PET, ендоскопски ултразвук). Поради тоа, потврдувањето на дијагнозата, вклучително и диференцијална дијагноза (на пр. панкреатичен канцер), често бара хоспитално испитување.
- Рекурентни епизоди на силна болка.
 - Хоспитален третман: ERCP и стентирање (поставување протеза)/латерална вирсунгојејностомија (Puestow).
- Суспекција за компликации.
 - Панкреатична псевдоциста.
 - Симптоми: болка, цревна опструкција, билијарна опструкција.
 - Третман: ERCP и стентирање (поставување протеза/ендоскопска или хируршка псевдоцисто-гастростомија/панкреасна ресекција).
 - Панкреатична псевдоциста/ крваречка псевдоаневризма.
 - Третман: ендоваскуларен coiling или хируршки третман.
 - Панкреасни фистули
 - Третман: ендоскопски / хируршки.
 - Инфицирана панкреатична псевдоциста
 - Третман: дренажа и антибиотици.
 - Билијарна опструкција
 - Третман: ERCP и протезирање.

Последен пат прегледано за ажурирање на 25.04.2013 • Последна промена 25.4.2013

Article ID: ebm00209 (009.031)

© 2014 Duodecim Medical Publications Ltd

Article ID: ebm00996 (020.050)

© 2014 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 25.04.2013, www.ebm-guidelines.com,**
2. **Упатството треба да се ажурира на 3 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање во 2016 година.**

**Упатството го ажурираше Доц. Д-р Марија Вавлукис
Координатор Проф. Д-р Катица Зафировска**